

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.1.6.2024

Pan
Leszek Kędzior
Dyrektor
Sądu Apelacyjnego
w Katowicach
Al. W. Korfantego 117/119
40-156 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach

Dane adresowe:
Delegatura NIK w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
tel.: 32 784 42 00

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Apelacyjny w Katowicach, Al. W Korfantego 117/119, 40-156 Katowice (dalej: „Apelacja Katowicka”, jako dysponent części budżetowej 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach ¹ , „Sąd” – jako dysponent trzeciego stopnia)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Kędzior, Dyrektor Sądu, od dnia 20 lipca 2020 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jerzy Piasecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/23/2024 z 15 stycznia 2024 r.2. Robert Pasek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/26/2024 z 15 stycznia 2024 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta budżetu sądów na obszarze apelacji część 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa. Celem kontroli było również dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2023 r. Sądu pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	<p>Ocenię podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań. <p>Ponadto, przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,

¹Zgodnie z art. 177 § 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.) Dyrektor sądu apelacyjnego wykonuje zadania i kompetencje dysponowania budżetem sądów na obszarze apelacji oraz sprawuje kontrolę gospodarki finansowej i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przez te sądy.

²Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków Sądu,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 15/03 - Sąd Apelacyjny w Katowicach.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2023 r. Sądu Okręgowego w Rybniku oraz Sądu Rejonowego w Rybniku.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach oraz wykonanie planu finansowego Sądu.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli 37,5% wydatków Sądu⁴ stwierdzono, że zostały one poniesione zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵ w sposób celowy i oszczędny. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto zaplanowane cele.

Zamówienia publiczne⁶ zostały przygotowane i przeprowadzone zgodnie z regulacjami wewnętrznymi obowiązującymi w Sądzie w tym zakresie.

Sąd rzetelnie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem planów finansowych przez jednostki podległe.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania budżetowe za 2023 r. sporządzone przez Sąd na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej, a także zgodność sprawozdań łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi podległych sądów. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej umożliwiły terminowe i poprawne sporządzenie sprawozdań łącznych oraz sprawozdań jednostkowych Sądu.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁴ W zakresie wydatków budżetu państwa.

⁵ T.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, zwana dalej „ustawą o finansach publicznych”.

⁶ Niepodlegające przepisom ustawy z dnia 19 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.), dalej: Prawo zamówień publicznych.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe⁸

Opis stanu faktycznego

W 2023 r. Apelacja Katowicka zrealizowała dochody budżetowe w kwocie 425.289,4 tys. zł, co stanowiło 150,9% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na 2023 r.⁹ (281.816 tys. zł) oraz 112,4% kwoty dochodów wykonanych w 2022 r. (378.463,9 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane w § 0630 *Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego* (338.924,6 tys. zł, tj. 79,7% całości dochodów) oraz w § 0570 *Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych* (64.646,3 tys. zł, tj. 15,2%).

Zwiększenie zrealizowanych dochodów w porównaniu do ustawy budżetowej wynikało głównie ze wzrostu liczby spraw w jednostkach Apelacji Katowickiej, wyższych odsetek od udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów, a także wzrostu kwot przekazanych na dochody budżetu państwa z tytułu odsetek od likwidowanych depozytów gromadzonych na rachunku sum depozytowych.

(akta kontroli str. 374-378, 450-451)

W 2023 r. Sąd zrealizował dochody budżetowe w kwocie 17.212,4 tys. zł, co stanowiło 188,6% kwoty planowanej (9.125,0 tys. zł) oraz 96,1% kwoty dochodów wykonanych w 2022 r. (17.912,6 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane w § 0630 (13.228,1 tys. zł, tj. 76,8% całości dochodów) oraz w § 0700 *Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych* (2.788,9 tys. zł, tj. 16,2%).

Główną przyczyną wykonania dochodów w 2023 r. w kwocie wyższej niż zaplanowana, była wyższa liczba spraw sądowych i wzrost opłat od spraw o wyższej wartości przedmiotu sporu w postępowaniu cywilnym (m.in. sprawy „frankowe”), a także większa liczba nadpłat lub całkowitych spłat udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów.

(akta kontroli str. 376-378, 452)

Na koniec 2023 r. w Apelacji Katowickiej kwota należności pozostałych do zapłaty wynosiła 210.804,1 tys. zł¹⁰ (w tym zaległości netto 161.488,8 tys. zł). W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2022 r.¹¹ kwota ta zwiększyła się o 40.718,4 tys. zł (tj. o 23,9%), zwiększyła się również wartość zaległości netto o 36.946,7 tys. zł¹² (tj. o 29,7%).

Przyczyną ww. wzrostu należności pozostałych do zapłaty była zwiększona liczba spraw kierowanych do wykonania w zakresie prawomocnych orzeczeń dot. grzywien, kosztów sądowych oraz kar pieniężnych. Ponadto nastąpił wzrost liczby dłużników

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dane zostały zaprezentowane według sprawozdań budżetowych RB-27 z 16 lutego 2024 r. (Apelacja Katowicka) oraz 5 lutego 2024 r. (Sąd).

⁹ Dz.U. 2023 poz. 256.

¹⁰ Najwyższe należności wystąpiły w § 0570 (112.450,3 tys. zł), w § 0630 (44.730,2 tys. zł) oraz w § 0990 - wpływy z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa (52.053,5 tys. zł).

¹¹ Według stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota należności pozostałych do zapłaty w Sądzie (dysponent części 15/03) wynosiła 170.085,7 tys. zł.

¹² Wg stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota zaległości netto wynosiła 124.542,1 tys. zł.

zagranicznych, którzy niejednokrotnie nie posiadali nr PESEL, co utrudniało działania w zakresie ściągalności należności.

(akta kontroli str. 374-378, 452, 506)

Na koniec 2023 r. w Sądzie kwota należności pozostałych do zapłaty wynosiła 586,9 tys. zł¹³ (w tym zaległości netto 479,4 tys. zł). W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2022 r.¹⁴ kwota ta zwiększyła się o 13,3 tys. zł (tj. o 2,3%), równocześnie zwiększyła się kwota zaległości netto o 10,4 tys. zł¹⁵ (tj. o 2,2%).

(akta kontroli str. 374-378, 507)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych.

Obszar

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa¹⁶

Opis stanu
faktycznego

Na 2023 r. w ustawie budżetowej zaplanowano dla Apelacji Katowickiej wydatki w kwocie 1.411.510 tys. zł. W trakcie roku, plan wydatków został zwiększony o kwotę 86.447,8 tys. zł (6,1%), do wysokości 1.497.957,8 tys. zł. Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 1.489.989,8 tys. zł, co stanowiło 99,5% planu po zmianach i 105,6% wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej.

(akta kontroli str. 381, 499)

W porównaniu do 2022 roku¹⁷ nastąpił wzrost zrealizowanych wydatków o 213.820,9 tys. zł (tj. o 16,8%), przy czym najistotniejsze kwotowo zmiany nastąpiły w poniższych paragrafach:

a) zwiększenia (w nawiasie podano osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2022):

- rozdział 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego):
 - § 4010 (wynagrodzenia osobowe pracowników), § 4030 (wynagrodzenia osobowe sędziów), § 4040 (dodatkowe wynagrodzenie roczne), § 4110 (składki na ubezpieczenia społeczne), § 4120 (składki na Fundusz Pracy) - łącznie wzrost o kwotę 134.311,7 tys. zł (117,0%), co wynikało ze wzrostu wynagrodzeń (opisanego szczegółowo w dalszej części niniejszego wystąpienia),
 - § 4610 (koszty postępowania sądowego) - wzrost o kwotę 16.913,37 tys. zł (116,52%) wynikający głównie z większej liczby toczących się postępowań w jednostkach Apelacji Katowickiej,
 - § 4260 (zakup energii) - wzrost o kwotę 14.482,6 tys. zł (178,7%), spowodowany wzrostem cen jednostkowych za media, w tym przede wszystkim energii elektrycznej oraz energii cieplnej¹⁸. Ponadto sądy

¹³ Z czego: 553,4 tys. zł w § 0630, 12,2 tys. zł w § 0570, 0,3 tys. zł w § 0750, 6,3 tys. zł w § 0920, 12,8 tys. zł w § 0950 i 1,9 tys. zł w § 0970.

¹⁴ Według stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota należności pozostałych do zapłaty w Sądzie (dysponent III stopnia) wynosiła 573,6 tys. zł.

¹⁵ Wg stanu na 31 grudnia 2022 r. kwota zaległości wynosiła 468,9 tys. zł.

¹⁶ Dane zostały zaprezentowane według sprawozdań budżetowych RB-28 z 16 lutego 2024 r. (Apelacja Katowicka) i 5 lutego 2024 r. (Sąd) oraz według sprawozdań budżetowych RB-70 z 23 stycznia 2024 r. (Apelacja Katowicka) i 10 stycznia 2024 r. (Sąd).

¹⁷ Wykonanie wydatków w 2022 r. wyniosło 1 489 989,8 tys. zł.

¹⁸ W 2022 roku cena jednostkowa sprzedaży elektrycznej za 1 MWh wynikająca z umowy ramowej wynosiła 427,90 zł netto, natomiast w roku 2023, cena jednostkowa za MWh wynosiła odpowiednio: w okresie I półrocza 2023 r. – 1.650,00 zł netto, a w okresie II półrocza 2023 r. wynosiła 745,00 zł netto.

Apelacji Katowickiej weszły w posiadanie nowych obiektów¹⁹, których utrzymanie miało bezpośrednie przełożenie na zwiększone zużycie energii w 2023 r.;

- rozdział 75312 (Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne), § 3110 (świadczenia społeczne) - wzrost o kwotę 20.322,4 tys. zł (128,9%), spowodowany większą liczbą świadczeniobiorców i osób uposażonych. W 2023 r. było o 39 świadczeniobiorców i sześciu uposażonych więcej niż w 2022 r. Wzrost poziomu uposażeń, wynikał również z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r.²⁰ w sprawie określenia ustalenia podstawy wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz wydatków do niego relacjonowanych;

b) zmniejszenia (w nawiasie osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2022):

- rozdział 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego):
 - § 6060 (wydatki na zakupy inwestycyjne) - zmniejszenie o kwotę 4.682,9 tys. zł (91,7%), co było związane z poniesieniem znacznych wydatków na zakupy inwestycyjne w 2022 r., w którym to Sąd nabył budynek na potrzeby Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach za kwotę 27.000,0 tys. zł,
 - § 4340 (zakup usług remontowo-konserwatorskich) - zmniejszenie o kwotę 2.099,0 tys. zł (49,4%), co wynikało z zakończenia prac remontowo-konserwatorskich zabytkowych obiektów będących w trwałym zarządzie jednostek z obszaru Apelacji Katowickiej (w 2022 r. Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach poniósł nakłady na łączną kwotę 3.360,2 tys. zł na wykonanie niezbędnych prac remontowych związanych z wymianą stolarki okiennej oraz połączeń dachu).

(akta kontroli str. 379-381, 476-477)

Na strukturę wydatków Apelacji Katowickiej²¹, według grup ekonomicznych²², w 2023 r. składały się: wydatki bieżące²³ stanowiące 85,8% wydatków ogółem, świadczenia na rzecz osób fizycznych²⁴ - 7,5% oraz wydatki majątkowe²⁵ - 6,7 % wydatków ogółem. Wydatki te zostały wykorzystane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. nie uległa istotnej zmianie. Największa zmiana nastąpiła w grupie wydatków majątkowych – zmniejszenie o 1,2% w stosunku do 2022 r.

(akta kontroli str. 379-381)

Dla Sądu w ustawie budżetowej na 2023 r. zaplanowano wydatki w kwocie 165.080,0 tys. zł. W trakcie roku, plan wydatków został zmniejszony o kwotę 17.553,1 tys. zł (tj. o 10,6%), do wysokości 147.526,9 tys. zł. Przyczyną zmniejszenia planu było m.in. zmniejszenie planu w § 4450 o łączną kwotę 4.498,0 tys. zł w związku z brakiem złożonych wniosków o udzielenie pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów oraz zmniejszenie planu w § 6050 o kwotę 10.668,4 tys. zł w związku z dostosowaniem wysokości planu do aktualnego postępu

¹⁹ Według stanu na koniec 2023 r. powierzchnia użytkowa wykorzystywana przez sądy wzrosła względem roku poprzedniego o ok. 25,5 tys. m².

²⁰ Sygn. Akt K1/23.

²¹ Wykonanie w 2023 r. – 1.489.989,8 tys. zł.

²² Grupy ekonomiczne, zgodnie z treścią Załącznika nr 4 do Rozporządzenia Ministra Finansów z 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 513 ze zm.).

²³ 1.278.884,7 tys. zł.

²⁴ 111.738,5 tys. zł.

²⁵ 99.366,6 tys. zł.

robót i możliwych do poniesienia w 2023 r. nakładów w zadaniu inwestycyjnym pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Sosnowcu przy ul. Kombajnistów”.
(akta kontroli str. 389-390, 443-444, 500)

W 2023 r. wydatki Sądu zostały zrealizowane w kwocie 146.346,0 tys. zł, co stanowiło 99,2% planu po zmianach i 88,7 % wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej.
(akta kontroli str. 382-384, 500)

W porównaniu do roku 2022²⁶, nastąpił wzrost wydatków o 22.598,6 tys. zł (tj. o 18,3%), przy czym najistotniejsze kwotowo zmiany nastąpiły w poniższych paragrafach (w nawiasie osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2022):

- rozdział 75502: § 6050 – wydatki inwestycyjne wzrost o kwotę 23.691,9 tys. zł (3.811%), co wynikało z wprowadzenia do planu realizacji zadania pn. „Budowa budynku dla Sądu Rejonowego w Sosnowcu przy ul. Kombajnistów”²⁷,
- § 4010, § 4030, § 4040, § 4110 – wzrost o łączną kwotę 7.620,1 tys. zł (24,11%), co wynikało ze zwiększeń wynagrodzeń (szczegółowo opisanych w dalszej części niniejszego wystąpienia).

(akta kontroli str. 382-384, 443-445, 500)

Na strukturę wydatków Sądu, według grup ekonomicznych, w 2023 r. składały się: wydatki bieżące²⁸, stanowiące 48,8% wydatków ogółem, wydatki majątkowe²⁹ – 42,8% oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych³⁰ - 8,4%. Wydatki te zostały wykorzystane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków w 2023 r. w porównaniu z 2022 r., nie uległa istotnej zmianie (największa zmiana – zmniejszenie o 1,9%, nastąpiło w grupie wydatków bieżących).

(akta kontroli str. 383-384)

W 2023 r. plan finansowy Sądu nie został zwiększony środkami z rezerwy ogólnej.
(akta kontroli str. 327d, 381, 455)

Sąd jako dysponent części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach otrzymał w 2023 r. środki finansowe w ramach dwóch rezerw celowych. Środki przyznano na podstawie następujących decyzji Ministra Finansów:

- nr MF/FS2.4143.3.59.2023.MF.4237 z 27 września 2023 r. Środki w wysokości 515,2 tys. zł przeznaczone były na sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych. Wykorzystano 485,7 tys. zł. Różnica w wysokości 29,5 tys. zł (środki niewykorzystane) wynikała ze sporządzenia obowiązkowej korekty odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych z uwzględnieniem faktycznego zatrudnienia;
- nr MF/FS2.4143.3.89.2023.MF.6371 z 30 listopada 2023 roku. Środki w wysokości 41.976,1 tys. zł przeznaczone były na uregulowanie zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. Akt K 1/23. Wykorzystano 41.718,6 tys. zł. Różnica w wysokości 257,5 tys. zł (środki niewykorzystane) wynikała z różnicy pomiędzy planowaną wielkością wypłaty wynagrodzeń oraz świadczeń i uposażeń w związku z ww. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego,

²⁶ Wykonanie w 2022 r. wyniosło 123 747,4 tys. zł.

²⁷ Wartość kosztorysowa zadania wynosiła 124.744,0 tys. zł.

²⁸ 71.480,6 tys. zł.

²⁹ 62.582,9 tys. zł.

³⁰ 12.282,5 tys. zł.

a faktycznym naliczeniem list płac, z uwzględnieniem m.in. nieobecności chorobowych.

Sąd otrzymał środki z jednej rezerwy celowej w wysokości 2.539,6 tys. zł (decyzją Ministra Finansów nr MF/FS2.4143.3.89.2023.MF.6371 z 30 listopada 2023 r.). Środki przeznaczone były na uregulowanie zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. Akt K 1/23. Rezerwa nie została wykorzystana w całości. Marginalna różnica w wysokości 1,48 zł wynikała z różnicy pomiędzy planowaną wielkością wypłaty wynagrodzeń oraz świadczeń, a faktycznym naliczeniem list płac. Na podstawie szczegółowego badania 5,2%³¹ środków otrzymanych przez Sąd z tej rezerwy stwierdzono, że środki te zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem rezerwy celowej, tj. na zwiększenie wynagrodzeń sędziów oraz grup zawodowych relacjonowanych do wynagrodzeń sędziów.

W 2023 r. nie wystąpiły wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego i zostały przeniesione na następny rok.

(akta kontroli str. 381, 415, 455)

W Apelacji Katowickiej czterokrotnie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków w łącznej kwocie 3.868,6 tys. zł (0,3% planu po zmianach), na mocy następujących decyzji wydanych przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3) w zw. z art. 177 ust. 3 pkt 2) ustawy o finansach publicznych oraz w związku z § 24 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa³²:

1) decyzji nr 15/03.4143.12.2.2023.BD z 21 grudnia 2023 r. opiewającej na kwotę 29,0 tys. zł. Blokada miała na celu dostosowanie planu wydatków do aktualnych potrzeb i dotyczyła nadwyżki środków pochodzących z rezerwy celowej poz. 73 przeznaczonej na sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych;

2) nr 15/03.4143.12.1.2023.BD z 27 grudnia 2023 r. opiewającej na kwotę 257,5 tys. zł. Blokada miała na celu dostosowanie planu wydatków do aktualnych potrzeb

i dotyczyła nadwyżki środków pochodzących z rezerwy celowej poz. 16, przeznaczonej na zwiększenie wynagrodzeń w grupie sędziów i referendarzy oraz uposażeń sędziów w stanie spoczynku, w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. akt K 1/23;

3) nr 15/03.4143.12.3.2023.BD z 27 grudnia 2023 r. opiewającej na kwotę 3.579,2 tys. zł. Blokada miała na celu dostosowanie planu wydatków do aktualnych potrzeb i dotyczyła nadwyżki środków wskazanych przez dyrektorów sądów w zakresie pochodnych od wynagrodzeń, kosztów postępowania sądowego oraz pozostałych wydatków bieżących. Blokady dokonano w rozdziale 75502 § 4000 (na kwotę 1.453,8 tys. zł), § 4110 (105,0 tys. zł), § 4120 (149,0 tys. zł), § 4170 (207,0 tys. zł), § 4270 (852,0 tys. zł), § 4610 (738,0 tys. zł), § 4700 (38,0 tys. zł), § 4710 (32,0 tys. zł) oraz w rozdziale 85195, § 4000 (4,4 tys. zł). Blokada została nałożona po zgłoszeniu przez Dyrektora Sądu³³ środków do dyspozycji Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Zgłoszenie to było efektem prośby ww. komórki organizacyjnej Ministerstwa, skierowanej pocztą elektroniczną 6 grudnia 2023 r. do dyrektorów wszystkich Sądów

³¹ 132,3 tys. zł., wypłacone pięciu sędziom Sądu.

³² Dz.U. z 2021 r. poz. 259 ze zm.

³³ Pismo znak: OF.313.162.2023 z 12 grudnia 2023 r.

Apelacyjnych. Blokada nie miała wpływu na realizację zadań podległych sądom ponieważ wynikała z rozliczenia powstałych oszczędności;

4) nr 15/03.4143.12.4.2023.BD.POWER z 29 grudnia 2023 r. opiewającej na kwotę 2,9 tys. zł. Blokada dotyczyła wydatków planowanych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój i miała na celu dostosowanie planu wydatków do aktualnych potrzeb jednostek.

(akta kontroli str. 125-161, 728-739)

Sąd, jako dysponent części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach, nie otrzymał w 2023 r. dyspozycji wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19³⁴ bądź Fundusz Pomocy³⁵.

(akta kontroli str. 327d, 455)

Wydatki Apelacji Katowickiej na świadczenia na rzecz osób fizycznych³⁶ wyniosły 111.738,5 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i w porównaniu do 2022 r.³⁷ były wyższe o 27.354,0 tys. zł (tj. o 32,4%).

W Sądzie wydatki te wyniosły 12.282,5 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i w porównaniu do 2022 r.³⁸ były wyższe o 2.564,4 tys. zł (tj. o 26,4%). Ze środków tych sfinansowano głównie uposażenia sędziów w stanie spoczynku (12.158,56 tys. zł, tj. 99%). Wyższa niż w 2022 r. realizacja wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych była przede wszystkim wynikiem wzrostu tych uposażeń³⁹.

(akta kontroli str. 379, 383-384)

Wydatki bieżące Apelacji Katowickiej wyniosły 1.278.884,7 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach i w porównaniu do 2022 r. były wyższe o 186.823,4 tys. zł (tj. o 17,1%).

W Sądzie wydatki te wyniosły 71.480,6 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach i w porównaniu do 2022 r.⁴⁰ były wyższe o 8.721,2 tys. zł (tj. o 13,9%).

(akta kontroli str. 379-381)

Przeciętne zatrudnienie w Apelacji Katowickiej, w przeliczeniu na pełne etaty (według sprawozdania Rb-70⁴¹), wyniosło w 2023 r. 6.661,9 osób i było większe od zatrudnienia w 2022 r. o 64,8 osób (1,0%). Wzrost zatrudnienia wystąpił głównie w grupach: 01 - osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń – o 35,7 osób, o 28,9 osób, w grupie 07 - asesory sądowi, oraz 11,2 osób w grupie 05 – kuratorzy sądowi. Główną przyczyną wzrostu przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. w obszarze Apelacji Katowickiej były decyzje Ministra Sprawiedliwości podjęte w latach 2022 i 2023. W okresie tym Minister Sprawiedliwości przydzielił do jednostek z obszaru Apelacji Katowickiej 66,5 nowych etatów w grupie urzędników sądowych i innych pracowników. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości w latach 2022-2023 zwiększył limit zatrudnienia w Apelacji Katowickiej o 20 nowych etatów kuratora sądowego.

(akta kontroli str. 445, 482-491)

³⁴ Na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568, ze zm.) Prezes Rady Ministrów mógł wydać wiążące polecenie m.in. dysponentowi części budżetu państwa wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

³⁵ Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.) Prezes Rady Ministrów mógł wydać wiążące polecenie m.in. dysponentowi części budżetu państwa wpłaty środków na Fundusz Pomocy.

³⁶ Rozdział 75312 § 3110 – świadczenia społeczne, rozdział 75502: § 3020 - wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń, § 3030 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych.

³⁷ 84.384,5 tys. zł

³⁸ 9.718,1 tys. zł

³⁹ O kwotę 2.567,7 tys. zł.

⁴⁰ 62.759,4 tys. zł.

⁴¹ Sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

Według sprawozdania Rb-70, przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Apelacji Katowickiej w 2023 r. wynosiło 10.352,9 zł i było wyższe o 1.437,0 zł (tj. o 16,1%) w porównaniu do 2022 r.⁴². Największy wzrost wynagrodzenia wystąpił w grupie 09 (sędziowie) – o 4.158,1 zł (tj. o 24,3%) oraz w grupie 16 (referendarze sądowi) – o 2.924,2 zł (tj. o 23,8%), co wynikało z waloryzacji wynagrodzeń w związku ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej⁴³ oraz wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023 r., nr sygn. akt K 1/23⁴⁴.

Kwota wydatków Apelacji Katowickiej poniesionych w 2023 r. na wynagrodzenia osobowe⁴⁵ wyniosła 827.565,7 tys. zł i stanowiła 99,9% kwoty określonej w planie po zmianach⁴⁶. W porównaniu do 2022 r.⁴⁷, wydatki te wzrosły o 121.740,6 tys. zł (tj. o 17,3%), co wynikało z waloryzacji wynagrodzeń, ww. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz wzrostu zatrudnienia o 64,8 etatu.

(akta kontroli str. 482-491)

W Sądzie przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych (według sprawozdania Rb-70) wyniosło w 2023 r. 234,6 osób i było większe od zatrudnienia w 2022 r. o 18,7 osób (tj. o 8,6%). Wzrost zatrudnienia wystąpił głównie w grupie 01 (osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń) - o 15,3 osób. Przyczyną wzrostu było m.in. przejście z dniem 1 stycznia 2023 r. siedmiu pracowników Centrum Obsługi Druku w Raciborzu, zgodnie z Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 września 2022 r. w sprawie *powierzenia dyrektorowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach zadań w zakresie koordynacji działań związanych z reorganizacją i funkcjonowaniem centrów obsługi druku na rzecz sądów powszechnych oraz funkcjonowaniem centrum obsługi druku w ramach Sądu Apelacyjnego w Katowicach*⁴⁸. Ponadto decyzjami Ministra Sprawiedliwości Sąd otrzymał w 2023 r. dziewięć dodatkowych etatów urzędnika sądowego oraz jeden etat innego pracownika, między innymi do wydziałów cywilnych w związku ze znacznym wzrostem wpływu tzw. „spraw frankowych”. Wszystkie etaty były sukcesywnie obsadzane w trakcie 2023 roku.

(akta kontroli str. 443, 482-491)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Sądzie w 2023 r. wynosiło 12.824,4 zł i było wyższe o 1.620,5 zł (tj. o 14,5%) w porównaniu do 2022 r. Największy wzrost przeciętnego wynagrodzenia wystąpił w grupie 09 (sędziowie) – o 5.202,4 zł (tj. o 24,1%), co wynikało z przyczyn tożsamyh do opisanych u dysponenta części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach.

Kwota wydatków poniesionych przez Sąd w 2023 r. na wynagrodzenia osobowe⁴⁹ wyniosła 36.096,6 tys. zł i stanowiła 99,98% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach⁵⁰. W porównaniu do 2022 r.⁵¹, wydatki te wzrosły o 7.080,1 tys. zł (24,4%), co wynikało głównie z waloryzacji wynagrodzeń oraz realizacji wspomnianego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

⁴² 8.915,9 zł.

⁴³ Według art. 91 § 1c. ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 334 ze zm.), podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

⁴⁴ Dz.U. 2023, poz. 2479.

⁴⁵ § 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników, § 4030 Wynagrodzenia osobowe sędziów, § 4040 Dodatkowe wynagrodzenie roczne.

⁴⁶ 828.354,7 tys. zł.

⁴⁷ 705.825,1 tys. zł.

⁴⁸ Dz. Urz. MS poz.189.

⁴⁹ § 4010, § 4030 i § 4040.

⁵⁰ 36.105,0 tys. zł.

⁵¹ 29.016,5 tys. zł.

Wynagrodzenia bezosobowe⁵² w Sądzie wyniosły 183,6 tys. zł, tj. 83,1% planu po zmianach⁵³ i w porównaniu do 2022 r. były wyższe o 4,5 tys. zł (2,5%)⁵⁴. Dotyczyły one wynagrodzeń biegłych i tłumaczy, jako uczestników postępowań sądowych toczących się w Sądzie oraz umów zleceń (13,4 tys. zł) i umów o dzieło (24 tys. zł), łącznie (umowy zlecenia i o dzieło) - 37,4 tys. zł.

W Sądzie, w 2022 i 2023 roku, zawarto po trzy umowy o dzieło, z trzema sędziami Sądu, finansowanymi w ramach § 4170 (wynagrodzenia bezosobowe), na wybór i opracowanie tez do wybranych orzeczeń publikowanych w kwartalnym Biuletynie Sądu. Zarówno w 2022, jak i 2023 roku, wydatkowano na ten cel po 24 tys. zł.

(akta kontroli str. 482-491)

W 2023 roku, zawarto także dwie umowy zlecenia z jednym zleceniobiorcą, który w czasie wykonywania zadań objętych umową (przygotowanie dokumentacji do przeniesienia do nowej siedziby Centrum Cyfryzacji Obsługi Druku⁵⁵ oraz pakowanie i sortowanie przesyłek do wysyłki za pośrednictwem operatora pocztowego w powyższym Centrum), nie był pracownikiem Sądu. Wydatki poniesione w 2023 r. z tytułu tych umów wyniosły 13,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 26, 77-82, 121-124)

W planie finansowym Sądu na wydatki majątkowe w 2023 r. zaplanowano 11 zadań, na łączną kwotę 80.173,0 tys. zł. Zadaniami o największej wartości była:

- budowa budynku Sądu Rejonowego w Sosnowcu (35.000,0 tys. zł) oraz
- zakup budynku dla Sądu Rejonowego Katowice Wschód (21.000,0 tys. zł).

W trakcie roku zrezygnowano z czterech zadań:

1. Utrzymanie i rozwój infrastruktury informatycznej i oprogramowania gotowego na rzecz sądownictwa powszechnego zadanie nr 5 - Projekt MS 9 – 6.000,0 tys. zł,
2. Zakup budynku dla Sądu Rejonowego Katowice Wschód – 21.000,0 tys. zł,
3. Systemy Kontroli Dostępu w sądach Apelacji Katowickiej – 4.347,0 tys. zł,
4. Dostawa i montaż urządzeń klimatyzacyjnych dla Sądu Okręgowego Gliwice – 1.785,0 tys. zł.

Rezygnacja z zadania o największej wartości, tj. zakupu budynku dla Sądu Rejonowego Katowice Wschód, była spowodowana wycofaniem się oferenta ze sprzedaży budynku na rzecz Sądu. W przypadku instalacji systemów kontroli dostępu, rezygnacja z zadania nastąpiła wskutek powierzenia ich realizacji sądom okręgowym. Z zadania dot. utrzymania i rozwoju infrastruktury informatycznej zrezygnowano w związku m.in. z koniecznością modernizacji systemów ReCourt⁵⁶.

W trakcie roku dokonano zmian w ramach wydatków majątkowych, wprowadzając do planu Sądu 34 nowe zadania o łącznej wartości 27.358,9 tys. zł, w kategoriach określonych jako:

- Budownictwo – cztery zadania o wartości 470 tys. zł,
- Informatyka – osiem zadań o wartości 17.540,0 tys. zł,
- Umowy centralne – 12 zadań o wartości 5.977,9 tys. zł,
- Pozostałe – dziesięć zadań o wartości 3.371,0 tys. zł.

⁵² § 4170.

⁵³ 221,0 tys. zł.

⁵⁴ 179,1 tys. zł.

⁵⁵ Dalej: CCOD.

⁵⁶ System cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych.

Pięć zadań o najwyższej wartości, które wprowadzono do planu to:

1. Zakup urządzenia kopertującego do CCOD w Raciborzu oraz dodatkowych komponentów do urządzeń drukujących i kopertujących – kategoria „Informatyka” – 6.000,0 tys. zł.
2. Rozbudowa środowiska kopii bezpieczeństwa Centralnego Ośrodka Przetwarzania Danych i Zapasowego Ośrodka Przetwarzania Danych - dyski do macierzy – kategoria „Informatyka” – 5.000,0 tys. zł.
3. Zakup dwóch urządzeń wysokowydajnych drukujących do Centrum Cyfryzacji Obsługi Druku w Raciborzu – kategoria „Informatyka” – 2.800,0 tys. zł.
4. Umowa 46 Infomex-serwery i obudowy – kategoria „Umowy centralne” – 1.373,5 tys. zł.
5. Zakup nieruchomości - licytacja komornicza Racibórz Zborowa – kategoria „Pozostałe” – 1 228,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 492-495, 496-498)

Według wyjaśnień Dyrektora Sądu, wprowadzenie nowych zadań, było podyktowane aktualnymi potrzebami Sądu oraz podległych jednostek – sześciu sądów okręgowych oraz 30 sądów rejonowych. W zakresie umów centralnych, wprowadzenie nowych zadań było podyktowane realizacją zadań Departamentu Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 335-336)

Ostatecznie zaplanowano realizację 41 zadań majątkowych, na łączną kwotę 62.606,4 tys. zł⁵⁷. W pełnym zakresie zrealizowano 36 zadań, nie zrealizowano czterech zadań o łącznej wartości 470,0 tys. zł, z powodu m.in. wydłużonego czasu trwania procedur przetargowych oraz uzgodnień. Jedno zadanie (budowa budynku Sądu Rejonowego w Sosnowcu) zrealizowano częściowo⁵⁸.

Zarówno zadanie zrealizowane częściowo, jak i cztery niezrealizowane zadania, zostały przeniesione do wykonania na przyszły rok, w ramach planu finansowego Sądu na 2024 r. Wartość zadań przeniesionych na kolejny rok wynosiła 11.138,40 tys. zł.

(akta kontroli str. 496-498)

Na koniec 2023 r. zobowiązania Apelacji Katowickiej wynosiły 86.983,6 tys. zł. (zobowiązania wymagalne nie wystąpiły) i w porównaniu do stanu na koniec 2022 r.⁵⁹ były wyższe o 11.103,7 tys. zł (tj. o 14,6%). Największy wartościowy oraz procentowy udział w całości zobowiązań stanowiły dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników objętych mnożnikowym systemem wynagradzania - 57.508,8 tys. zł (66,1%). Wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne (§ 4110 – 6.171,1 tys. zł), dodatkowe wynagrodzenia stanowiły 73,2% ogółu zobowiązań.

Na koniec 2023 r. kwota zobowiązań ogółem Sądu wyniosła 4.107,0 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec 2022 r.⁶⁰ uległa zwiększeniu 1.293,7 tys. zł. (tj. o 46,0%).

(akta kontroli str. 381, 384)

Przyczyną ww. wzrostu kwoty zobowiązań było przede wszystkim:

- w § 4040 - naliczenie dodatkowego wynagrodzenia rocznego za rok 2023 (wyższego od naliczonego za 2022 r.) zgodnie z ustawą z dnia 12 grudnia

⁵⁷ Według planu finansowego po zmianach.

⁵⁸ Na realizację tego zadania wydatkowano w 2023 r. 24.331,6 tys. zł.

⁵⁹ 75.879,9 tys. zł.

⁶⁰ 2.813,3 tys. zł.

1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników sfery budżetowej⁶¹.

- w § 4110 - naliczenie pochodnych od ww. dodatkowego wynagrodzenia rocznego w wysokości wyższej niż w roku poprzednim.

(akta kontroli str. 475)

Na koniec 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str.379-381)

Stwierdzono dwa przypadki naliczenia i wypłacenia przez Sąd odsetek od nieterminowych płatności zobowiązań na łączną kwotę 5,4 tys. zł. Odsetki w kwocie 4,3 tys. zł zostały zapłacone w związku z realizacją orzeczenia Sądu Okręgowego w Częstochowie, w przedmiocie zadośćuczynienia w kwocie 150,0 tys. zł z tytułu niesłusznego aresztowania. Odsetki zostały naliczone za okres od uprawomocnienia się orzeczenia, tj. 5 stycznia 2023 r. do dnia płatności, tj. 31 marca 2023 r.⁶² Także odsetki w kwocie 1,1 tys. zł zostały zapłacone w związku z realizacją ww. orzeczenia, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Odsetki zostały naliczone od kwoty 420,0 tys. zł, za okres od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, tj. 6 lipca 2023 r., do dnia zapłaty, tj. 14 lipca 2023 r.⁶³

(akta kontroli str. 460)

Szczegółowym badaniem objęto 39 wydatków Sądu w łącznej kwocie 54 904,4 zł tys. zł, tj. 37,5% wydatków ogółem poniesionych ze środków budżetu państwa w 2023 r.⁶⁴ Doboru próby wydatków dokonano na podstawie zapisów konta księgowego nr 130. Próba obejmowała:

- wylosowane metodą monetarną (MUS⁶⁵) 36 zapisów księgowych za 12 miesięcy 2023 r., dotyczących wydatków na kwotę ogółem 54.717,3 tys. zł, w tym: dziesięć w grupie wydatków bieżących pozapłacowych w kwocie 2.695,3 tys. zł oraz 26 w grupie wydatków majątkowych⁶⁶ w kwocie 52.022,0 tys. zł,
- dobrane celowo trzy wydatki⁶⁷ na kwotę 187,1 tys. zł, w tym: dwa wydatki bieżące, pozapłacowe, na kwotę 31,0 tys. zł oraz jeden wydatek majątkowy⁶⁸ na kwotę 156,1 tys. zł.

Objęte próbą wydatki służyły realizacji celów jednostki, dokonywane były zgodnie z planem finansowym, poniesione zostały w sposób gospodarny i celowy. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem kar lub opłat.

(akta kontroli str. 512-514)

Dyrektor Sądu 31 marca 2023 r. zatwierdził plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2023 r., który tego samego dnia zamieszczono na stronie internetowej

⁶¹ Dz.U. 2023 r. poz. 1690.

⁶² Realizacja płatności nastąpiła na podstawie zarządzenia Prezesa Sądu z dnia 27 marca 2023 r.

⁶³ Realizacja płatności nastąpiła na podstawie zarządzenia Prezesa Sądu z dnia 12 lipca 2023 r.

⁶⁴ Wykonanie wydatków wyniosło w 2023 r. - 146.346,0 tys. zł.

⁶⁵ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości. Wydatki zostały wylosowane spośród wydatków bieżących pozapłacowych z wyłączeniem kwot poniżej 1,0 tys. zł

⁶⁶ Dziewięć wydatków dotyczących budowy i nadzoru inwestycyjnego budowy siedziby Sądu Rejonowego w Sosnowcu - 23.704,1 tys. zł, dziewięć wydatków w wysokości 23.075,9 tys. zł, przeznaczonych na zakup infrastruktury informatycznej oraz maszyn i urządzeń Centrum Cyfryzacji Obsługi Druku w Raciborzu, dwa wydatki na kwotę 1.727,6 tys. zł na zakup serwerów oraz rozwój infrastruktury urządzeń bezpieczeństwa sieciowego wraz z osprzętem i oprogramowaniem sprzętowym, pięć wydatków na kwotę 3.016,9 tys. zł, z przeznaczeniem na zakup robót budowlanych (remont budynku Sądu Apelacyjnego w Katowicach), zakup nieruchomości w Raciborzu, zakup wózka paletowego dla CCOD w Raciborzu, dostawę systemu kontroli dostępu do pomieszczeń oraz instalację klimatyzacji w budynku Sądu Rejonowego w Sosnowcu, jeden wydatek w wysokości 497,6 tys. zł na zakup licencji VmWare.

⁶⁷ Dostawa i montaż zasilacza awaryjnego w budynku "B" Sądu Apelacyjnego - 156,1 tys. zł, pokaz laserów przestrzennych na otwarciu CCOD w Raciborzu - 22,1 tys zł oraz trening strzelecki - 8,9 tys. zł.

⁶⁸ Dostawa i montaż zasilacza awaryjnego UPS, dla budynku Sądu Apelacyjnego w Katowicach przy Al. W. Korfantego117A.

Biuletynu Zamówień Publicznych i Sądu⁶⁹. Ponadto zatwierdził jego 11 aktualizacji, które stosownie do postanowień art. 23 ust. 1 i 4 Pzp, zostały opublikowane w Biuletynie Zamówień Publicznych i na stronie internetowej Sądu.

(akta kontroli str. 239-299)

Szczegółowemu badaniu poddano postępowanie skutkujące w 2023 r. wydatkiem w kwocie 126,9 tys. zł netto i 156,1 tys. zł brutto⁷⁰. Z uwagi na wartość zamówienia (zamówienie o wartości poniżej 130 tys. zł netto) postępowanie przeprowadzono w oparciu i zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Sądu, tj. zarządzeniem Dyrektora Sądu nr 9/21 z 7 kwietnia 2021 r. w sprawie sposobu i trybu udzielania w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach zamówień publicznych, do których nie stosuje się ustawy Pzp. W umowie zawartej w wyniku ww. postępowania, prawidłowo określono przedmiot zamówienia, termin realizacji zadania oraz wysokość wynagrodzenia wykonawcy.

(akta kontroli str. 162-214)

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach w 2023 r. zostało sporządzone zgodnie z art. 82 ust. 2 Pzp i terminowo⁷¹ przekazane Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych (26 lutego 2024 r.).

(akta kontroli str. 300-326)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich⁷²

W 2023 r. w Apelacji Katowickiej zrealizowano wydatki budżetu środków europejskich⁷³ w kwocie 1.027,3 tys. zł, co stanowiło 98,7% planu po zmianach⁷⁴. Wydatki te zostały poniesione w znacznej części (92,3%) na realizację projektu pn. „Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy (eKRS)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020⁷⁵. Pozostałe 7,7% wydatków (w sumie 84,2 tys. zł) zostało poniesionych na zadania: „Krajowy Rejestr Zastawów” oraz „Zapewnienie dostępności do wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnosprawnościami”. W przypadku zadań "Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy" oraz „Krajowy Rejestr Zastawów", wszystkie wydatki ponosił Sąd. W przypadku zadania związanego z zapewnieniem dostępności wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnosprawnościami, wydatki Sądu stanowiły 58,3% (18,5 tys. zł) wydatków Apelacji Katowickiej - (31,7 tys. zł).

W porównaniu do 2022 r., nastąpił wzrost wydatków BSE Apelacji Katowickiej o 709,9 tys. zł (o 233,7%)⁷⁶, wynikający z realizacji projektu dotyczącego wdrożenia eKRS-u w ramach PO WER 2014-2020.

(akta kontroli str. 419-430, 456-457)

⁶⁹ <https://katowice.sa.gov.pl/print.php?p=m&idg=mq,83>.

⁷⁰ Postępowanie nr ZP.031.7.2023, którego przedmiotem była „Dostawa i montaż zasilacza awaryjnego UPS dla budynku Sądu Apelacyjnego w Katowicach przy Al./ W. Korfańskiego 117A”.

⁷¹ Zgodnie z art. 82 ust. 2 Pzp sprawozdanie winno być przekazane do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

⁷² Dane zostały zaprezentowane według sprawozdań budżetowych RB-28UE z 16 lutego 2024 r. (Apelacja Katowicka) i 5 lutego 2024 r. (Sąd).

⁷³ Dalej: BSE.

⁷⁴ 1.041,1 tys. zł.

⁷⁵ Zwany dalej: „PO WER 2014-2020”.

⁷⁶ W 2022 r. z BSE poniesiono wydatki w kwocie 317,4 tys. zł.

Objęte badaniem wydatki BSE⁷⁷ na kwotę łączną 369,5 tys. zł (36,3% wydatków BSE Sądu⁷⁸ zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i w prawidłowym trybie⁷⁹ wynikającym z zarządzenia Dyrektora Sądu nr 9/21 z 7 kwietnia 2021 r. w sprawie sposobu i trybu udzielania w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach zamówień publicznych, do których nie stosuje się ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.

(akta kontroli str. 515-551)

2.3 Realizacja działań nadzorczych

Sąd jako dysponent części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach sprawował w 2023 r. nadzór i kontrolę nad podległymi sądami, m.in. poprzez przeprowadzenie w nich 38 kontroli. I tak, pracownicy Oddziału Kontroli⁸⁰ przeprowadzili trzy kontrole problemowe w zakresie wybranych zagadnień gospodarki finansowej w sądach rejonowych w Będzinie, w Gliwicach i w Mysłowicach. W Sądzie Rejonowym w Mysłowicach, dodatkowo kontrolą objęto sprawowanie nadzoru nad realizacją zwrotów (nadpłat) z rachunku dochodów budżetowych. W podległych sądach z obszaru Apelacji Katowickiej przeprowadzono kontrole problemowe w zakresie gospodarowania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych⁸¹. Ponadto w Sądzie Okręgowym w Katowicach przeprowadzono kontrolę doraźną, której przedmiotem były zagadnienia związane z konserwacją i naprawą urządzeń dźwigowych w budynkach tego Sądu.

Wyniki kontroli przedstawiano w wystąpieniach pokontrolnych. W wyniku wszystkich 38 kontroli stwierdzono uchybienia lub nieprawidłowości i we wszystkich przypadkach sformułowano wnioski lub zalecenia, polecające kierownikowi kontrolowanej jednostki podjęcie stosownych działań zmierzających do ich usunięcia. W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne, kontrolowane jednostki informowały o sposobie wykorzystania przesłanych uwag i podjęciu działań w celu realizacji wniosków pokontrolnych. W przypadku dwóch kontroli dotyczących zagadnień gospodarki finansowej oraz kontroli zagadnień związanych z zakupem usług na konserwację i naprawę urządzeń dźwigowych w budynkach Sądu Okręgowego w Katowicach, zaplanowano weryfikację wykonania wniosków przyjętych do realizacji przez jednostki kontrolowane w formie kontroli sprawdzającej lub problemowej, w pierwszym lub drugim kwartale 2024 roku.

W zakresie nadzoru nad realizacją dochodów i wydatków budżetowych Dyrektor Sądu (pismem OF.022.5.2023 z dnia 4 kwietnia 2023 r.) zobowiązał dyrektorów podległych jednostek do dokonywania kwartalnych ocen obejmujących stopień realizacji planów dochodów i wydatków budżetowych, w szczególności prawidłowości i terminowości pobierania dochodów, zgodności wydatków z planowanym przeznaczeniem oraz prawidłowości wykorzystania środków budżetowych. W oparciu o te analizy, a także

⁷⁷ Cztery wydatki (wszystkie) z konta 227 (Rozliczenie wydatków z BSE), dotyczące wdrożenia eKRS-u w ramach PO WER 2014-2020.

⁷⁸ Wydatki Sądu jako dysponenta III-stopnia wyniosły w 2023 r. 1.019,1 tys. zł.

⁷⁹ Dotyczy jednego wydatku - zakupu schodolazu gąsienicowego o wartości 21,9 tys. zł, który został poniesiony w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego przez Sąd. Pozostałe trzy wydatki (o łącznej wartości 347,6 tys. zł) zostały poniesione na podstawie umów zawartych przez Ministerstwo Sprawiedliwości (dokumentacja zakupowa nie była dostępna w Sądzie).

⁸⁰ W oparciu o Zarządzenie nr 48/2021 Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie postępowania kontrolnego w jednostkach organizacyjnych na obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

⁸¹ W związku z poleceniem Sekretarza Stanu przekazanym w piśmie z dnia 31 marca 2023 r. nr DB-III.311.44.2023. Kontrolę Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Sądu Rejonowego w Lublińcu przeprowadzono w ramach kontroli Sądu Okręgowego w Częstochowie. Nie przeprowadzono kontroli w Sądzie Rejonowym w Czeladzi ponieważ został on utworzony od 1 października 2023 r.

informacje i wyjaśnienia podległych służb Sądu (kierownicy oddziałów, samodzielne stanowiska) sporządzana była kwartalna ocena realizacji planu finansowego.

(akta kontroli str. 327-327d, 480-481, 554-564)

Sąd jako dysponent części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach, przed sporządzeniem sprawozdań łącznych, weryfikował sprawozdania jednostkowe podległych sądów w zakresie prawidłowości i terminowości ich sporządzenia. Wszystkie sprawozdania jednostkowe były sprawdzane pod kątem zgodności poszczególnych pozycji sprawozdań z zapisami na właściwych obrotach i saldach kont księgowych z wykorzystaniem funkcji systemu informatycznego⁸². Ponadto, w systemie Trezor sprawozdania podlegały weryfikacji pod kątem spełnienia reguł blokujących. Generowany był także raport dostarczenia, który zawiera datę oraz osobę upoważnioną do przekazania sprawozdania.

(akta kontroli str. 480)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2023 r. w zakresie ponoszonych przez kontrolowaną jednostkę wydatków. Wydatki budżetowe zostały rzetelnie skalkulowane i poniesione zgodnie z planem finansowym na cele służące realizacji zadań Sądu. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego objęte kontrolą szczegółową przeprowadzono na postawie wewnętrznych regulacji Sądu obowiązujących w tym zakresie.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań z 2023 r. przez dysponenta części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach i sprawozdań jednostkowych Sądu⁸³:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),

jak również sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Sądu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, a w sprawozdaniach łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi (własnymi i podległych sądów). Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość

⁸² Zintegrowany System Rachunkowości i Kadr (zwany ZSRK). Wersja systemu SAP ERP 6.0

⁸³ Ocena prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych dokonana została na podstawie sprawdzenia zgodności danych wykazanych w sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 327-332, 565-660)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały opracowane terminowo i prawidłowo. Dane wykazane w sprawozdaniach budżetowych były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową, a w przypadku sprawozdań łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, NIK nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁸⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 15 kwietnia 2024 r.

Kontroler
Jerzy Piasecki
Gł. specjalista kontroli państwowej

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

⁸⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.